

STANOWISKO
Zarządu Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej
popierające apele i wnioski Stowarzyszenia Gmin Górniczych w Polsce
w sprawie
działań zmierzających do zahamowania
procesów pogarszających stan ich budżetów
Warszawa, dnia 12 stycznia 2016 r.

Zarząd Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (ZGWRP) jednoznacznie popiera apele i wnioski Stowarzyszenia Gmin Górniczych w Polsce kierowane do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz agend rządowych w sprawie działań zmierzających do zahamowania procesów pogarszających stan ich budżetów.

Jednocześnie Zarząd ZGWRP wnosi do Prezesa Rady Ministrów o niezwłoczne wszczęcie przez Ministra Finansów prac legislacyjnych oraz naprawczych w zakresie pomocy samorządom, na terenie, których prowadzona jest działalność wydobywcza. Powyższe stanowisko i wniosek dla ZGWRP ma duże znaczenie, gdyż zarówno wśród członków Stowarzyszenia, ale i gmin górniczych w Polsce znajduje się wiele gmin wiejskich i miejsko-wiejskich. Ochrona ich interesów oraz działanie na ich rzecz jest statutową powinnością ZGWRP.

Trudna sytuacja budżetów gmin górniczych spowodowana została wieloma czynnikami. Do głównych z pewnością zaliczyć należy niejasność i zawilość przepisów prawnych, szczególnie podatkowych, powodujących liczne i nie zawsze spójne orzecznictwo sądowe. To właśnie w wyniku orzeczeń sądów nastąpiły różnice w definicjach budowli do celów podatkowych, a w konsekwencji obowiązek zwrotu z odsetkami wcześniej pobranych (także na podstawie interpretacji prawa) zobowiązań podatkowych. Wydaje się, że państwo winno wziąć na siebie odpowiedzialność finansową za interpretację prawa. Gminy górnicze przez wiele lat odprowadzały do budżetu państwa podatek „janosikowy”, naliczany od wymierzanych w majestacie prawa podatków od nieruchomości, stanowiących mienie podmiotów wydobywczych. Z tych działań były regularnie rozliczane i kontrolowane. Dziś okazuje się, że wymierzony podatek należy oddać z odsetkami, ale podatku „Janosikowego” teraz odzyskać od państwa nie sposób. W chwili obecnej gminy górnicze stoją w obliczu obowiązku zwrotu jednostkom wydobywczym ponad 300 mln zł podatku od budowli podziemnych naliczonego w latach 2003-2007 i ponad 280 mln zł odsetek od należności za lata 2008-2014. Należy przypomnieć, że gminy górnicze miały znaczący udział w pomocy polskim kopalniom, stojącym niejednokrotnie na granicy upadłości. W roku 2004 umorzono zaległe płatności w wysokości 357 mln zł i podatki na kwotę 223 mln zł.

ZGWRP, licząc na wnioskowaną interwencję, wraz z gminami górniczymi wnosi o podjęcie następujących działań:

- 1. Wylączenie kwot podatku od nieruchomości, które gminy muszą zwrócić kopalniom, ze stosowania art. 242 i 243 ustawy o finansach publicznych.**

Brak tego rozwiązania spowoduje przekroczenie wskaźników ostrożnościowych, co równoznaczne jest z wdrożeniem programu naprawczego w gminach oraz z zablokowaniem procesu inwestycyjnego i brakiem możliwości absorpcji środków unijnych. Ponadto

wspomniany brak zatrzyma realizację bieżących projektów współfinansowanych ze środków unijnych, co w niektórych przypadkach może zmusić gminy do zwrotu całości dotacji wraz z odsetkami.

Zastosowanie natomiast wspomnianego wyłączenia umożliwi zaciąganie przez gminy zobowiązań zwrotnych (obligacje, kredyty), które posłużą jako wkład własny do projektów realizowanych w nowym rozdaniu funduszy europejskich.

Postulowany mechanizm umożliwi również gminom spłatę należności głównej, rozłożonej na kolejne lata, bez ryzyka zapaści finansów gminnych i doprowadzenia do zawieszenia możliwości realizowania statutowych obowiązków i zadań gmin.

2. Pilne przywrócenie toku prac legislacyjnych dotyczących definicji budowli.

13 września 2011 roku Trybunał Konstytucyjny w orzeczeniu nr P33/09 potwierdził stanowisko gmin górniczych, iż obiekty i urządzenia znajdujące się w podziemnych wyrobiskach górniczych podlegają opodatkowaniu podatkiem od nieruchomości – zgodnie z ustawą o podatkach i opłatach lokalnych. Jednakże już w uzasadnieniu do wyroku, Trybunał wskazał na konieczność usunięcia przez ustawodawcę licznych mankamentów legislacyjnych obarczających wskazaną ustawę. Zwrócił też uwagę na brak kluczowej z punktu widzenia podatku definicji budowli. Pomimo zobowiązania nałożonego przez Trybunał i podjęcia prac legislacyjnych w zakresie katalogu definicji budowli do celów podatkowych, stan prawny nie uległ zmianie.

Powyższy stan uniemożliwia gminom prawidłowy wymiar podatku, a co za tym idzie realizację zaplanowanych dochodów, w ramach granic rocznego planowania budżetowego. Nie mogą też realizować zadań własnych za odroczone w czasie dochody.

Brak przejrzystej i wyczerpującej definicji budowli utrudnia wymiar podatku również od innych, niegórniczych przedsiębiorstw, korzystających z infrastruktury umieszczonej pod powierzchnią ziemi. Problem ten dotyczy zresztą wszystkich samorządów lokalnych.

3. Wypracowanie mechanizmu pomocowego dla gmin górniczych, który umożliwiłby spłacenie gminom należności wobec przedsiębiorstw górniczych.

Gminy górnicze zostały postawione, nie z własnej winy, w sytuacji konieczności spłaty należności, które pobierały w majestacie prawa i od których często odprowadzały podatek „janosikowy”. Obecnie żąda się od nich oddania środków (wraz z nadal należną im częścią!) na rzecz spółek górniczych – z naliczeniem odsetek i również odsetek od odsetek. Przykładowo jedna z gmin winna oddać ściągnięty podatek za lata 1994-96 w kwocie 6,7mln złotych wraz z odsetkami na kwotę 33mln zł. Na jej terenie od dawna nie ma funkcjonującego zakładu wydobywczego.

Przewodniczący
Związku Gmin Wiejskich
Rzeczypospolitej Polskiej
Marek Olszewski